

**Uchwała Nr V/32/15
Rady Miasta Hajnówka
z dnia 25 marca 2015 r.**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2021.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645, poz. 1318, z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206 poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Hajnówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jakub Ostapczuk

Załącznik

do uchwały Nr V/32/15
Rady Miasta Hajnówka
z dnia 25 marca 2015 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2015–2021**

I. WSTĘP

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy niż odnotowują to przeprowadzone badania i statystyki. Wciąż wiele ofiar zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów tj. wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne życie i zdrowie. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana

jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm), które jest ścigane z urzędu.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, która to procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

1. Rodzaje przemocy:

- 1) Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- 2) Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- 3) Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- 4) Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- 5) Zaniechanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

2. Cykle przemocy:

- 1) Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe.

2) Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych.

3) Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Ofiara przemocy potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana. Niektórym ofiarom udaje się samodzielnie przeciwstawić sprawcy. Większość jednak potrzebuje pomocy innych. W związku z tym potrzebna jest współpraca i integracja wielu podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pozwoli to na profesjonalne udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz oddziaływanie na sprawców tej przemocy.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015–2021 ma charakter długofalowy i jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011-2014. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2021 jest zgodny z:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016,
2. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w woj. Podlaskim na lata 2012-2015,
3. Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hajnówka na lata 2013-2021.

II. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Dokładną analizę problemów społecznych zawiera uchwała Nr XXXII/245/13 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hajnówka na lata 2013 -2021.

Na dzień 31.12.2014 r. Gmina Miejska Hajnówka liczyła 22.773 mieszkańców (łącznie z meldunkiem czasowym). Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na grudzień 2014 r. wyniosła 1.859 osób , z czego jedynie 221 osób z prawem do zasiłku dla bezrobotnych. Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2014 r. wpłynęło 29 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie sądowego nałożenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2014 r. – 1.138 rodzin korzystało z pomocy społecznej. W szkołach na terenie miasta również dochodzi do aktów przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna w szkole wyraża się głównie kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska.

Z danych Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie gminy w roku 2012 wszczęto 82 procedury Niebieskiej Karty (NK), w roku 2013 – 70 procedur NK, zaś w 2014 r. - 48 procedur NK.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

III. Cele programu

1. Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,
- 2) zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,

2. Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,

- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

IV. Adresaci Programu

Program adresowany jest do:

- 1) osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- 2) osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy,
- 4) instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) mieszkańców Gminy Miejskiej Hajnówka.

V. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

VI. Realizacja Programu w oparciu o akty prawne:

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163),
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.).

VII. Zasoby Gminy Miejskiej Hajnówka w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - 2) Powiatowa Komenda Policji,
  - 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- 4) Placówki oświatowo-wychowawcze,
- 5) Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- 6) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 7) Organizacje pozarządowe,
- 8) Parafie,
- 9) Inne.

VIII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią.
4. Otwartość i chęć współpracy specjalistów.
5. Silne więzi rodzinne.
6. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

IX. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.
2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów.
4. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
5. Ubóstwo.
6. Brak infrastruktury socjalnej w gminie.
7. Brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.
8. Brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

X. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka

Działania:

1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych:
  - 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - 2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
  - 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
  - 4) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,

- 5) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 6) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 7) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- 8) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- 1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) obalanie mitów na temat przemocy,
- 4) szkolenia na temat przemocy,
- 5) prowadzenie akcji zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- 6) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- 7) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- 8) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Placówki oświatowo-wychowawcze,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Powiatowa Komenda Policji,
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 6) Inne.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policja,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Miejski Zespół Interdyscyplinarny.

CEL 3

Zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Działalność punktu konsultacyjnego:

- 1) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- 2) udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- 3) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- 4) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- 5) rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- 2) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

3. Dostosowanie i rozbudowa infrastruktury w celu zabezpieczenia odpowiednich warunków do przesłuchań i udzielania wsparcia ofiarom przemocy.

4. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach.

5. Tworzenie grup samopomocowych przez osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policji,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,

- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) Przedstawiciele oświaty,
- 6) Przedstawiciele ochrony zdrowia.

XI. Przewidywane efekty realizacji programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

XII. Monitorowanie

1. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są;

- 1) liczba Niebieskich Kart,
- 2) ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- 3) ilość wniosków składanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe,

2. Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej 1 raz w roku) w ramach wszystkich elementów systemu.

XIII. Sprawozdawczość

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce co roku przedłoży Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Programu w informacji sprawozdawczej za miniony rok.

XIV. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej Hajnówka, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.